

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА

ВСТУП

Зміст запропонованої навчальної програми з дисципліни “Правнича психологія” має деякі відмінності від усталених, традиційних навчальних програм, за якими у переважній більшості навчаються студенти вищих юридичних навчальних закладів. Такі програми і відповідна навчальна література традиційно присвячені у більшій мірі психологічній характеристиці досудового розслідування злочинів, девіантної поведінки особи правопорушника, пенітенціарній психології тощо.

Запропонована програма навчальної дисципліни складається з теоретико-методологічних засад загальної психології, її категорійно-понятійного апарату, специфіки та закономірностей функціонування психології у сфері суспільно-правових відносин. Основна частина курсу присвячується поняттям і системі правничої психології, психологічній характеристиці основних напрямів і видів правничої діяльності.

МЕТА І ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою навчальної дисципліни “Правнича психологія” на завершальному етапі навчання студентів у вищому юридичному навчальному закладі є ґрунтовне вивчення психологічної характеристики правничої діяльності, а також використання раніше здобутих ними психологічних знань у сфері їх майбутньої професійної діяльності.

Завданням, що має бути вирішено у процесі опанування дисципліни, є формування відповідних вимог до психологічної підготовки кожного майбутнього юриста, набуття ним знань, умінь та навичок у сфері аналізу всіх психологічних складових правничої професії, основних психологічних методів і засобів її здійснення, що закладає підвалини високоякісного й відповідального ставлення правників до своїх професійних прав і обов’язків.

МІЖДИСЦИПЛІНАРНІ ЗВ’ЯЗКИ

Навчальна дисципліна “Правнича психологія” за своїм змістом безпосередньо та опосередковано пов’язана з такими навчальними дисциплінами, що вивчаються студентами-юристами, як: загальна, соціальна, вікова психологія, педагогіка, соціологія, політологія, юридична деонтологія і професійна відповідальність правника.

Відповідний рівень наявних знань, умінь та навичок студентів з вищезазначених навчальних дисциплін поглиблює розуміння сутності правничої психології та її впливу на результати професійної правничої діяльності.

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

Тема. Теоретичні та методологічні засади загальної та правничої психології

Загальна психологія та її роль у процесі підготовки правників.

Методи дослідження психологічних процесів і явищ: спостереження, бесіда, опитування, інтерв'ю, експеримент, тестування, психологічний аналіз.

Правнича психологія: поняття, предмет та місце в системі правових наук. Історія становлення і розвитку правничої психології. Система сучасної юридичної психології.

Тема. Загальні засади психології особистості та соціальної психології

Психологічна структура особистості: потреби, інтереси, почуття, світогляд, темперамент, характер, здібності, активність. Взаємозв'язок психічних процесів, станів і властивостей особистості.

Співвідношення понять “людина” – “особа” – “особистість”.

Засади соціальної психології. Психологія міжособистісного спілкування.

Особливості психології взаємовідносин у соціальних групах: вікових, професійних, політичних, громадських, релігійних.

Тема. Психологічна характеристика суспільно-правових відносин

Психологічна характеристика правових відносин. Правомірна і неправомірна поведінка особистості.

Правова соціалізація особистості та соціальних груп.

Пенітенціарна (виправна) та реабілітаційна психологія.

Тема. Загальна психологічна характеристика основних напрямів правничої діяльності

Психологічна характеристика правозастосування: нагляду і контролю, реалізації правових санкцій, посвідчення юридичних фактів і документів.

Психологічна характеристика правозахисної діяльності: консультування, представництва інтересів.

Психологічна характеристика нормотворення: проектування, ухвалення законів і нормативно-правових актів.

Тема. Психологічні особливості адвокатської діяльності

Мета і завдання діяльності адвоката та його роль у суспільно-правових відносинах.

Психологічна характеристика професійної поведінки адвоката у взаєминах з: клієнтом, колегами, судом, прокурором.

Адвокатська таємниця та психологічні особливості її збереження.

Тема. Психологічні особливості суддівської діяльності

Мета і завдання суддівської діяльності та її роль у суспільно-правових відносинах.

Психологічна характеристика судочинства.

Психологічна характеристика професійної поведінки судді у взаєминах з: позивачем і відповідачем, підсудним і потерпілим, свідком, адвокатом, прокурором, колегією суддів, колегією присяжних.

Таємниця судового процесу і “нарадчої кімнати” та психологічні особливості її збереження.

Тема. Психологічні особливості прокурорської діяльності

Мета і завдання діяльності прокурора та його роль у суспільно-правових відносинах.

Психологічна характеристика професійної поведінки прокурора у взаєминах з: особою, адвокатом, судом, слідчим, колегами.

Професійна таємниця у прокурорській діяльності та психологічні особливості її збереження.

Тема. Психологічні особливості слідчої діяльності

Психологічна характеристика процесу досудового розслідування злочинів.

Психологічна характеристика окремих слідчих дій: допиту, огляду місця події, обшуку, слідчого експерименту.

Професійна деформація особистості слідчого та шляхи її профілактики і подолання.

Тема. Судові психологічна та психолого-психіатрична експертизи: поняття та методика призначення і проведення

Підстави і порядок призначення та проведення судових психологічної та психолого-психіатричної експертиз.

Компетенція та можливості судових психологічної та психолого-психіатричної експертиз.

Експертні установи в галузі психології та психіатрії.

Тема. Психологічні особливості процесу нормотворення

Мета і завдання нормотворчої діяльності у суспільно-правових відносинах.

Психологічна характеристика нормотворення у сфері дослідницької, законодавчої, адміністративної та управлінської діяльності.

Юридична техніка і психологія нормотворення.